

Nafija Koričić

Profesorica predškolskog odgoja

JU „Dječiji vrtić“ Bihać

PEDAGOŠKA UVJERENJA

Kao moto mog rada vrlo često koristim aforizam J.Bronfenbrenera koji glasi „Ako nešto želiš dobro upoznati, pokušaj to promijeniti“ Kako to postići i uraditi ? Prvo: -Raditi na svom stručnom obrazovanju i usavršavanju - voljeti posao i poziv koji ste odabrali Drugo: - rad sa djecom od njihove najranije dobi traži od odgajatelja da zna koliko je značajno i bitno RANO UČENJE kod djece..u svrhu razvijanja njihovih psihofizičkih i kognitivnih sposobnosti i Treće: -proces odgoja i obrazovanja posmatrati kao dio sistema ,interaktivnog odnosa između odgajatelja-djeteta –roditelja i okruženja . Ono na čemu sam zasnivala svoj rad jeste prije svega dobra saradnja sa: roditeljima i društvenom sredinom Roditelj je bio moj suradnik ,naš sudionik u odgojno obrazovnom procesu ,vrata za roditelje su uvijek bila otvorena .Pozivani su kao gosti ,uključivani u aktivnosti ,pomagali na razne načine...saradnja sa društvenom sredinom ,takođe je jako važna... Princip i polazište u mom radu zasnivao se prije svega na shvatanju značaja i ozbiljnosti posla koji obavljam... rad sa djecom uzrasta od tri – šest godina . Nastojala sam da prije svega svako dijete ima jednako moju pažnju i mogućnost da se izrazi...da su programski sadržaji prilagođeni svakom djetetu, da nema prisile i da aktivnosti budu raznovrsne. Nastojala sam da planirani sadržaji budu tako koncipirani da svako dijete bude sudionik i uključen u aktivnost ili raspredom po grupama ili u frontalnom pristupu gdje mogu jednako učestvovati u aktivnostima. Često sam koristila aktivnosti u prirodi, uključivala u rad zanimljive goste kao i u ovoj aktivnosti sa kojom sam aplicirala na Konkurs „Nagrada za inovativne nastavnike“.

KRATAK OPIS PRAKSE

Ideja za ovakav jedan rad nastala je gotovo slučajno. Jednog dana , na insistiranje djece da im ispričam priču , rekla sam da žurim, da moram idi a oni moraju na spavanje... Pa molimo samo jednu.. i tako otvorim prvu knjigu sa police i vidim kratka priča H.K.Andersena „Kap vode“ Pomislim –ova je kratka, brzo du završiti ...ali čitanjem shvatim da je čudna priča, možda ne primjerena uzrastu i počnem izmišljati, obrtati riječi, gestikulirati i glumiti... i tako dođemo do kraja ove čudnovate priče, koju nikad ranije nisam pročitala... A dalje je išlo sve kao u „priči“ To je ono što sam voljela u svojoj praksi....mijenjati šablone ,izadi iz okvira „obaveznog i formalnog“ u novo i drugačije Šta bih postigla da sam sa djecom izvršila analizu pročitanoog teksta To je metodički postupak :analiza pročitanoog , opis likova, mjesto radnje I na kraju ilustracija pročitanoog... Ili bi na kraju ove čudnovate i pomalo strašne priče djeca bila blago rečeno isprepadana... Odlučila sam da priča „KAP VODE“ bude temelj jedne nove priče, odnosno da napravim novi program i plan aktivnost.... I tada se sjetim jedne prekrasne knjige iz moje biblioteke KAKO POMODI DECI DA UČE autora Sare Medouz i Ašera Kešdana, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 2000.

OPIS PRAKSE

POLAZIŠTA

Inspiraciju za Temu rada i primjenu u praksi našla sam u davno pročitanoj knjizi „KAKO POMODI DJECI DA UČE“, autora Sare Medouz i Ašera Kešdana, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd, 2000. Godine. U šestom poglavlju knjige u podnaslovu „OBRADA KNJIŽEVNE TEME SA PREDŠKOLSKOM DJECOM“ na vrlo slikovit način je razrađen predškolski program u čijem se središtu nalazi obrada jedne književne teme (bajka). Odabrani književni tekst je bio okosnica svih aktivnosti u trajanju 2-4 sedmice i bila je povezana sa svim ostalim područjima i aktivnostima u tom vrtidu (Engleska). Izuzev podudarnosti da sam odlučila da jednu priču/književni tekst uzmem kao okosnicu praktičnog rada nema druge podudarnosti niti u sadržaju niti u metodi rada na tekstu sa navedenom knjigom i autorima ali je toplo preporučujem svim odgajateljima u predškolskim ustanovama.

CIJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj: - kroz priču „Kap vode“, djeca su postala neposredni učesnici uključeni u istraživanje i sticanje novih spoznaja, - potakli smo djecu na razmišljanje o tome šta vide..... - djeca su uključena u komentarisanje i druge metakognitivne radnje, - upoznati djecu sa znamenitostima grada i sredine u kojoj žive (neposredno okruženje) - da shvate važnost očuvanja prirode.

Ishodi: - proširili smo spoznaje prije svega o svojoj okolini... nove spoznaje, - djeca su mogla da naprave paralelu između sadržaja priče i realnog života, - da razlikuju izmišljeno od stvarnoga i vrše druge usporedbe.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

PROGRAM ZASNOVAN NA KNJIŽEVNOSTI Da se vatim ukratko na priču H.K. Andersena „Kap vode“. Priču sam djeci čitala vrlo izražajno, gestikulirajući, praveći razne grimase na opise čudnih bića koja su „vrvila“ u kapi vode. Priču sam završila drugačije – čarobnjak LAZI-PLAZI je kap vode vratio u kanal i sva ona „čudna bića“ su pojurila niz kanal da se pridruže ostaloj braći koja su tu živjela. I danas još uvijek jure kanalima dalekog grada Kopenhagena. Djeca su razrogačenih očiju slušala priču. Nakon čitanja priče, kroz dijalog smo analizirali sadržaj. Vjerujete li da ta bića zaista postoje u kapi vode? Vjerujemo! Ne vjerujemo! - Odgovaraju djeca, ali je više onih koji vjeruju da ta čudna bića ipak postoje. A šta mislite, da li se kroz povećalo, mogu vidjeti ta bića? Ja imam povećalo kod kuće kaže Arijan. Donijet ću ga u vrtić. I ja imam povećalo, kaže drugi dječak. Hajde da se dogovorimo. Donesite sutra u vrtić povećala, pa ćemo pogledati šta se sve može vidjeti kroz to povećalo. Slažu se da je to najbolje rješenje. Drugi bitan element bajke je jarak iz kojeg je čarobnjak LAZI-PLAZI uzeo kap vode. Recite mi da li u Bihaću postoji neki jarak? Nema! - Brzopleto odgovaraju. Jedna djevojčica kaže: „Ima kod moje majke!“ (kuća njene majke je uz Jarak). Pa da, tvoja majka živi pored Jarka. Jeste li prešli neki mostić ili most kada ste dolazili u vrtić? Jesmo! – Odgovaraju u horu. Šta teče ispod tog mosta? Neki odgovaraju Una (ispod velikog mosta), a drugi kažu voda (misleći na Jarak), za koji i pored toga što ga svaki dan moraiu preći prilikom dolaska u Vrtić, nisu svjesni da postoji i da je to upravo čuveni bihaćki Jarak. Onda smo se dogovorili: Sutra donosimo povećala i idemo na Jarak. Možda dohvatimo i malo vode – da kroz povećalo potražimo ona čudna bića koja je vidio čarobnjak LAZI-PLAZI. Sutradan su djeca stvarno donijela povećala u Vrtić, obična

mala, za uvećavanje slova prilikom čitanja, a teta Jasminka je sa njima organizirala aktivnosti u sobi. Kroz povećala su gledali tekstove u knjigama, slikovnicama, šare na tepihu, povećavali su igračke. Zbog mojih obaveza, odlazak na Jarak ostavili smo za neki drugi dan. Ustvari, ja sam morala napraviti plan aktivnosti, koji se sastojao u sljedećem: - Prvo - Odvesti djecu na Jarak, - Drugo - Produžiti uz Jarak preko mostića do Kapetanove kule, gdje u dogovoru sa kustosom moramo saznati nešto više o bihaćkom Jarku, - Treće- Obaviti razgovor sa profesorom, mikrobiologom, H. Merdanićem i dogovoriti da nam on pomogne u rukovanju sa pravim mikroskopom, sa velikim ekranom gdje ćemo zaista moći vidjeti (možda) ona čudna bića. Nakon Plana slijedi Akcija - dogovor sa direktorom Muzeja g-dinom N. Maslakom, koji se rado uključio i pozvao nas u Muzej gdje će mo se upoznati sa historijom i značajem bihaćkog Jarka. Zatim smo uputili molbu rektoru Bihaćkog univerziteta, da nam sa Biotehničkog fakulteta posudi mikroskop sa velikim ekranom. G-din Rektor nam je također izašao u susret i rekao da to čini sa zadovoljstvom kad su u pitanju djeca. Pošto smo imali punu podršku svih pozvanih – krenuli smo u istraživanje. Ukratko smo prepričali sadržaj priče i tragom priče, prema ranijem dogovoru, krenuli na Jarak. Ubrzo smo se našli pored Jarka.(Fotografije u prilogu) Sad djeca shvataju da su i prije vidjeli Jarak i da znaju da on tu postoji “odavno” , ali se toga nisu odmah sjetili. Posmatramo vodu Jarka, izgleda čisto, zelena je, a kortio Jarka je uredno. Idemo dalje uz ogradu niz Jarak, do starog mostića u gradskom parku. Na mostiću, djeca posmatraju vodu Jarka i neki kažu da osjećaju smrad – tu nešto smrdi! Pogledajte pažljivo, možda vidite cijev od kanalizacije, to su otpadne vode koje se slijevaju u Jarak. Zaista uskoro vidimo jedan otvor, cijev, iz koje izlazi prljava voda, neugodnog mirisa. Eto, to zagađuje naš Jarak. Nakon što smo upoznali Jarak, u povratku smo pričali o onim otpadnim vodama i rekli da je ružno što se otpadne vode ispuštaju u Jarak. Treba napraviti nešto što će pročistiti prljavu vodu, reče mudro Hari., očigledno poznaje nekog od članova “Unskih smaragda”, ekološke sekcije zadužene za zaštitu rijeke Une. Ali o tome će mo govoriti drugi put. Nakon Setnje uz Jarak i rasprave o izgledu Jarka i otkriću kanalizacije koja se sliva u Jarak, u šetnji idemo prema Kapetanovoj kuli - kako smo se dogovorili. Tu nas u dvorištu Muzeja (Kapetanove kule) dočekuje g-din Maslak. Pozdravljamo se i on sjeda sa djecom u malom parkiću u dvorištu Muzeja, i pokazuje im knjigu: „Unsko - sansko područje na starim geografskim krtarna“ autora Mitada Kozličića (Izdanje Sarajevo - Bihać 2003.) Iz ove knjige saznajemo da je naš grad nastao prije više od 800 godina. Dalje gledamo karte i vidimo da je rijeka Una svojom snagom, odnosila zemlju i prokopavala mnoge kanale i pravila rječne rukavce, a između tih kanala ostajala su ostrvca zemlje ili otoke. Pitam djecu -Znate li za neku otoku u Bihaću? Znamo, gradska Otoka, tu blizu... eno vidi se, tu se održavaju ljeti koncerti. Tako je, eto sad znate šta je to otoka i kako je nastala. Da se mi ipak vratimo Jarku, zbog kojeg smo danas ovdje. Pitamo g-dina Maslaka direktora Muzeja, zašto je važan Jarak za Bhać? On nam pokazuje kartu i kaže da je Jarak služio za odbranu grada. Kako? - Prtaju djeca. Jednostavnim, djeci razumljivim jezikom, g-din Maslak objašnjava i pokazuje sa bedema gada, na kanal i na rijeku Unu i kaže: „Svuda oko centra starog grada Bihaća teče voda. S jedne strane je to rijeka Una, a okolo grada do ponovnog ulaska u Unu teče Jarak. Nekada davno na mostovima na Uni i na Jarku stajali su stražari. Niko nije mogao ući u grad bez posebne dozvole, pogotovo kasno noću. Sve ih je to jako zanimalo pa smo odlučili da uđemo u muzej, i saznamo nešto više o našem gradu. Šta smo sve vidjeli u Muzeju, pogledajte na fotografijama. (Tabla 2., 3.) Nakon povratka u vrtić, oprali smo ruke, pripremili se za ručak i popodnevni odmor a priču o Jarku i vodi iz Jarka nastavićemo

drugi dan. Prema ranijem dogovoru sa prof. Merdanićem, otišli smo na Biotehnički fakultet, i posudili mikroskop sa velikim ekranom. Već sutradan smo bili u grupi "LEPTIRIĆI". Kako je sve izgledalo, pogledajte na fotografijama. (Tabla 4., 5., 6.) Prvo se prof. Merdanić ugodno smjestio, sjeo među djecu, a na stolu je stajao mikroskop i tegla vode iz kanala. Profesor je prvo malo razgovarao sa djecom, on je nova osoba u grupi, ali su ga djeca srdačno prihvatila, uspostavljeno je prijateljstvo i uskoro su započela pitanja: „Šta je ovo?“, „Za šta ovo služi?“, pokazivali su na mikroskop i tražili da im se sve pokaže i objasni. Stručno, ali djeci pristupačnom metodom, profesor pokazuje prvo "predmetno staklo" – stakalce na kojem stavlja i razmazuje kap vode (ispitivane kulture). Zatim uključuje mikroskop i pokazuje kako se pomoću tri objektivna izoštrava slika i povećava slika na velikom ekranu mikroskopa. Objektivni ovog mikroskopa su mogli povećati sliku samo sto puta, što se pokazalo nedovoljnim za mikroorganizme iz vode, koji su na ekranu bili vrlo sitni i moglo se primjetiti samo malo "micanje". Kako eksperiment ne bi propao, jer djeca žele vidjeti ona "strašna bića" kao u kapi vode iz priče, prof. Merdanić se odlučuje da iz tegle uzme gušći talog, uzorak vode, i napravi razmaz na "staklencetu". Djeca sve aktivnosti posmatraju. Kad se to stakalce našlo pod "objektivom" uvećano sto puta, odjednom IZNENAĐENJE! Na ekranu mikroskopa vidimo veliku žutu mrlju, kao da je neko bacio šaku blata u ekran mikroskopa. Djeca su iznenađena, jer na malom staklencetu to se ne vidi golim (prostim) okom. Sad žele istraživati dalje. Profesor uzima novo stakalce, pravi novi razmaz vode i ponovo na ekranu vidimo neku čudnu figuru koja podsjeća na glavu ribe, a djeca govore: „To je morski pas!“, drugi kažu da je to nilski konj, a jedna djevojčica je otrčala do susjedne sobe i pozvala teta Bebu – da dođe i vidi "čudovište". Zaista, uz zalaganje i stručnost prof. Merdanića uspjeli smo prikazati djeci, djelić čarobnog svijeta iz kapi vod i na kraju zaključili, da iako na prvi pogled u vodi ne vidimo neku prljavštinu ili sitna bića, pod mikroskopom se to jako dobro vidi, i to je znak da ta bića ipak žive u vodi. To znači da moramo biti pažljivi i ne kupati se i ne piti vodu iz zagađenih kanala ili Jarka. Nažalost na fotografijama, zbog svjetla u mikroskopu i blica u objektivu fotoaparata, teško sam uspjela snimiti i ove tragove bića na ekranu mikroskopa, ali znam da su ih djeca vidjela i doživjela, čime smo potvrdili da i u našem Jarku, kao i u onom jarku u Kopenhagenu postoje bića koja je vidio i čarobnjak LAZI – PLAZI. A možda su oni doplivali i do našeg Jarka – Ko to zna? Na kraju smo djeca, prof. Merdanić i ja sjeli i u razgovoru sa djecom, pričali malo o ekologiji, potrebi i obavezi da čuvamo prirodu i našu prekrasnu rjeku Unu i naš Jarak. U prilogu fotografije aktivnosti.

POSTIGNUTI EFEKTI

Prije svega ovakvim aktivnostima podstičem djecu da i dalje vole knjige i da u njima otkrivaju nevjerojatne svjetove, - razvijamo znatiželju kod djece za istraživanjem, - Razvijamo ljubav prema zavičaju, svome gradu i njegovoj kulturnoj baštini, - razvijamo svijest o nužnoj potrebi zaštite i očuvanja okoline. Posebno zadovoljstvo mi čini inters koji je ova aktivnost izazvala kod djece i njihovih roditelja, čak su neki priznali da još nisu bili u Muzeju, Kapetanovoj kuli

1.

2.

3.